



ONZE LIEVE VROUW OMMEGANG IN WESTROZEBEKE



Gilbert Coghe / foto van een kaartje - Op het kaartje is de route van de Ommegang aangeduid evenals de plaatsing van de verschillende kapelletjes

Omgaan, bidden en rozen rapen

De Onze Lieve Vrouw-omwegang leidt langs acht kapellen in Westrozebeke: zeven Statiekapellen die de zeven smarten van Onze Lieve Vrouw uitbeelden en op het einde de kruiskapel. De kapellen staan in een kring rond het dorp en zijn ingeplant op de plaats waar volgens de legende, tijdens de slag van Westrozebeke in 1382, een rood touw werd gehangen als bescherming van het dorp. Het touw telde acht knopen en waar een knoop was, werd nadien een kapel gebouwd. De omwegang bestaat vandaag in zijn min of meer oorspronkelijke vorm, ook al werden drie kapellen verplaatst. De totale afstand van de omwegang is ongeveer twee kilometer.

Tijdens het gaan van de Omwegang wordt er gezongen en gebeden. Er worden tientjes van de Rozenkrans gebeden. Bij elke kapel is er een tekst die voorgelezen wordt en die verwijst naar de uitgebeelde smart van Onze Lieve Vrouw. Wat wordt getoond, is steeds gelinkt aan het hedendaagse lijden van de mens. De Onze Lieve Vrouw van Westrozebeke wordt voor alle noden aanroepen, maar speciaal "tegen de roos".

Bij de parochiale omwegang (zie onder) wordt, bij droog weer, het miraculeus beeld van Onze Lieve Vrouw meegedragen. De leden van de kerkraad dragen het beeld. Hun partners zorgen voor het onderstel waarop telkens aan een kapel het beeld kan worden neergezet.

Het hele jaar door omwegangen

Maria wordt vooral vereerd in de meimaand. Twee keer per jaar organiseert de parochie van Westrozebeke de Onze Lieve Vrouw-omwegang: de laatste zaterdag van mei en de zaterdag na de derde zondag van juli. De derde zondag van juli start de negendaagse *Onze Lieve Vrouw-noveen* en met bijbehorende kermis. Op die eerste zondag van de kermis organiseert de plaatselijke brandweer een rozenworp. Rozen (zonder doornen) worden uit de kerktoren gegooid. Kinderen verzamelen de rozen op het plein. Rozen worden geassocieerd met Onze Lieve Vrouw: zij heeft geborduurde rozen op haar kleed. Bovendien wordt ze in de litanie van Onze Lieve Vrouw aanroepen als 'Mystieke roos'.

Naast de twee parochiale omwegangen, vinden er aanvullende omwegangen plaats. Deze wordt een tweetal keer gedaan door leden van [Samana](#), een vereniging van én voor mensen met een chronische ziekte of zorgnood, hun mantelzorgers en vrijwilligers. Vrijwilligers begeleiden bewoners van het plaatselijke woonzorgcentrum in rolstoelen, samen met de eigen Samana-leden. Een paar keer per jaar wordt de omwegang ook nog gedaan door een groep bedevaarders uit omliggende gemeenten. Meestal wordt zo'n bedevaart aangevraagd in functie van de werking van een vereniging of om te bidden voor iemand die ernstig ziek is. Gedurende het ganse jaar kan je op individuele basis de omwegang doen via de Erfgoedapp (*Erfgoedwandeling 1382 Slag bij Westrozebeke*). Regelmatig zie je dan ook mensen op het traject die duidelijk de omwegang aan het gaan zijn. Het zijn vooral de omwegang met Samana, met een zestigtal deelnemers, en met externe groepen die het meeste volk op de been brengen. Bij de omwegang die twee keer per jaar door de parochie wordt georganiseerd, is het aantal deelnemers de laatste jaren sterk gedaald.

Heel wat helpende handen

Vandaag is de ommeegang minder uitdrukkelijk aanwezig in de samenleving. Dat is verbonden aan de achteruitgang van het religieuze beleven, en met het feit dat de parochie een priester moet delen met vier andere parochies. Vroeger kwamen er tijdens de negendaagse ommeegangskermis elke dag mensen uit verschillende buurgemeenten op bedevaart na een eucharistieviering. Die drukte is verdwenen. Vooral oudere inwoners van het dorp hechten nog belang aan de ommeegang, maar er zijn ook jongeren betrokken. Voor hen allemaal behoort de verering van Onze Lieve Vrouw en de ommeegang tot het DNA van dit kleine landelijke dorp. Zij voelen zich ook het betrokken bij de werking van de gebedsgroep rond Onze Lieve Vrouw die maandelijks samenkomt. Bij sommige kapellen woont een buur die jaar in jaar uit zorgt voor bloemen en kaarsen in de kapel. Elke kapel heeft een peter of meter die instaat voor het onderhoud, de kuis- en verzorgingsbeurten. De kerkfabriek staat in voor het grote materiële onderhoud. Tijdens de ommeegangskermis in juli zorgt het *bebloemingscomité* voor extra bloemen aan de kapellen.

Een stevige brok geschiedenis

Algemeen wordt aangenomen dat Westrozebeke een van de oudste, misschien wel het oudste bedevaartsoord van Vlaanderen is. In de lange reeks van bekende personen zouden Filips de Stoute en Margareta van Male de eersten zijn geweest die Maria kwamen bedanken.

De Slag van Westrozebeke uit 1382 wordt gezien als hét moment van oorsprong van de Mariaverering. Maria beschermde de dorpingen toen door middel van een rode draad die rond de dorpskern gespannen was. Daaruit is dan de processie en ommeegang gegroeid, die Filips de Stoute, hertog van Bourgondië, plechtig zou hebben laten instellen in 1384.

De Mariaverering in Westrozebeke bestond weliswaar reeds vóór 1382: er was een O.L.Vrouw-beeldje, vermaard als miraculeus, dat bekend was in de onmiddellijke omgeving. Lokale mensen en wie in de regio woonde, ging bidden bij haar beeld aan een boom in het bos. Misschien werd het beeld reeds vóór de Slag van Westrozebeke naar de kerk overgebracht omwille van zijn vermaardheid? Misschien haalden dorpingen het uit het bos tijdens de Slag om het in veiligheid te brengen? Of mogelijks werd het beeld pas na de Slag, met de grootste plechtigheid, voor het eerst naar de kerk gedragen? Dat valt niet te achterhalen. Wel is duidelijk dat er van een sterke stijging in populariteit van het plaatselijke Mariabeeld sprake is na de veldslag van 1382, want Onze Lieve Vrouw had zowel de Fransen als de Westrozebekenaars beschermd door middel van de rode draad. Na de Slag ging de Mariaverering pijlsnel de hoogte in.

Volgens Dedier werd kort na de Slag van Westrozebeke een gilde opgericht ter ere van O.L.Vrouw. Een 'gilde' of 'broederschap' is een kerkelijke vereniging van leken met een godsdienstig doel. In het huidig taalgebruik spreekt men van een 'vriendenkring'. Omdat kort na 1382 de Gilde van O.L.Vrouw van Westrozebeke zo groot werd, stichtte men op verscheidene plaatsen een nieuwe Gilde van O.L.Vrouw die verbonden was met die van Westrozebeke. Zo zagen nieuwe gilden het licht in Burburg, Menen, Staden, Ieper, Brugge. In die volgorde stapten ze ook op in de processie.

Die Gilden zijn in hun vroegere vorm verdwenen. Wel bestaat er nu nog een Vriendenkring van Onze-Lieve-Vrouw van Westrozebeke.

De toekomst

De ommeegang heeft een grote historische en religieuze waarde. Reden genoeg om zowel het traject als het eigenlijke 'doen' van de ommeegang toekomst te geven.

In 2022 organiseerde de gemeente Westrozebeke, in samenwerking met erfgoedcel Midwest, een herdenking van de slag van Westrozebeke.

Toen werd een erfgoedwandeling uitgewerkt. Bij elke kapel kan je via een QR code meer info lezen. Er is ook het lessenpakket 'Bestemming 1382'.

Er is een werkgroep die stappen onderneemt om de ommeegang opnieuw te activeren. Er wordt ook ingezet op de jongere generaties. De parochie overweegt de vormelingen in de parochie te laten kennis maken met de traditie van de ommeegang en zijn geschiedenis. In het kerkenplan is voorzien dat een beuk van de kerk voorbehouden wordt voor een permanente tentoonstelling rond de Onze Lieve Vrouwverering. Er wordt gewerkt aan eigentijdse teksten en gebeden die bruikbaar zijn voor hen die de ommeegang doen. Tenslotte wordt er gezocht naar jongere mensen die de zorg voor één kapel op zich nemen.



LOCATIE

Ommegang Noord, Oost, Zuid en West 42
8840 Westrozebeke



PERIODE

Twee keer per jaar organiseert de parochie van Westrozebeke de Onze Lieve Vrouw-omwegang: de laatste zaterdag van mei en de zaterdag na de derde zondag van juli. Daarnaast vinden er aanvullende ommegangen plaats.



THEMA

Feesten, rituelen en sociale gebruiken
Ander



TREFWOORD

#ritueel #religie #levensbeschouwelijk gebruik